

Zadání pro semináře z obecné části mezinárodního práva veřejného I
Ak. rok 2009/2010
Případ PENTRIT
Poměr mezinárodního a vnitrostátního práva

Firma E je vlastníkem licence udělené Ministerstvem průmyslu a obchodu pro dovoz průmyslové výbušniny PENTRIT. Firma E podala dne 19. 2. 2004 u celního úřadu souhrnné celní prohlášení, v němž byl v části druh zboží uveden údaj Pentrit. Téhož dne celní úřad odebral vzorek zboží za účelem ověření správnosti jeho tarifního zařazení, zjištění tarifního zařazení a ověření deklarovaného složení.

Po obdržení výsledků laboratorní analýzy celní úřad vydal dne 17. 3. 2004 rozhodnutí, jímž předmětné zboží nepropustil do režimu volného oběhu. V odůvodnění tohoto rozhodnutí konstatoval, že na základě definice Montrealské úmluvy se u vzorků jedná o plastickou trhavinu na bázi Pentritu (tedy nikoli deklarovanou látku Pentrit), přičemž u těchto vzorků nebyla zjištěna přítomnost značkovací látky. V souladu s Montrealskou úmluvou však podle celního úřadu nelze do ČR dovážet a vyvážet neznačkované trhaviny. Firma E proti rozhodnutí celního úřadu podala odvolání, v němž namítala, že Montrealská úmluva byla schválena pouze usnesením vlády, nikoliv Parlamentem, přímý odkaz na tuto úmluvu není obsažen v žádném právním předpisu, a proto se nevztahuje na fyzické a právnické osoby v České republice. O odvolání rozhodlo Celní ředitelství Praha, které se ztotožnilo s právními závěry celního úřadu, tedy rovněž dospělo k závěru, že Úmluva je vnitrostátně závazná a odvolání firmy E tak zamítlo.

Firma E se obrátila na soud, přičemž v podané žalobě obsahově zopakovala své námitky proti rozhodnutí celního úřadu. Městský soud na základě podané žaloby rozhodnutí Celního ředitelství Praha zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, neboť použití Montrealské úmluvy posoudil jako nezákonné. Podle jím vysloveného právního názoru lze podle mezinárodní smlouvy postupovat, pokud je tato smlouva součástí právního řádu České republiky, což v souladu s čl. 10 Ústavy, splňuje vyhlášená mezinárodní smlouva, k jejíž ratifikaci dal Parlament souhlas a již je Česká republika vázána. Z důvodu absence podmínky ratifikace Parlamentem Montrealská úmluva dle soudu není bez dalších legislativních opatření přímo aplikovatelná pro rozhodování o právech a povinnostech fyzických a právnických osob.

Otázky:

1. Jaké znáte způsoby recepce mezinárodního práva do práva vnitrostátního? Jaký způsob recepce je typický pro Českou republiku? Uveďte příklady pokud možno všech způsobů recepce do českého právního řádu.
2. Co přinesla tzv. Euronovela Ústavy?
3. Souhlasíte s názorem Celního ředitelství Praha nebo soudu? Splňuje Montrealská úmluva podmínky čl. 10 Ústavy? Pokud ano, jaké to má důsledky? Pokud ne, jaké to má důsledky?

4. Lze aplikovat čl. 1 odst. 2 Ústavy v neprospěch subjektů českého práva tak, že by na základě tohoto článku bylo bez dalšího (bez naplnění kritérií stanovených v článku 10 nebo 10a Ústavy) přiznáno přednostní aplikační postavení mezinárodní smlouvy, resp. jeho jednotlivého ustanovení, před zákonem. Jinými slovy, stanoví čl. 1 odst. 2 Ústavy automatickou přednost jakéhokoliv mezinárodního závazku před vnitrostátním právem?
5. Jaké podmínky musí být splněny, aby mezinárodní smlouva mohla být považována za „self-executing“? Je Montrealská úmluva „self-executing“ smlouva?
6. Jak byste postupovali v roli NSS?
7. Jaký je rozdíl mezi prezidentskými, vládními a resortními smlouvami?

Povinná literatura:

- 1) MALENOVSKÝ, J., Mezinárodní právo veřejné, jeho obecná část a poměr k vnitrostátnímu právu, zvláště k právu českému, Brno: Masarykova univerzita, 2008.
- 2) ŠTASTNÝ, VÍT: Prezident republiky a sjednávání a ratifikace mezinárodních smluv, in: ŠIMÍČEK, V. (ed.): Postavení prezidenta v ústavním systému České republiky, Brno: Masarykova univerzita, 2008.
- 3) Úmluva o značkování plastických trhavin pro účely detekce („Montrealská úmluva“), publ. pod č. 6/2003 Sb. m. s.
- 4) Zákon č. 61/1988 Sb. s účinností od 30. 1. 2008 (zejména § 22)
- 5) WAGNEROVÁ, E.: Právní síla mezinárodních smluv o lidských právech v domácím právním řádu, Jiné právo, 14. 11. 2007 (<http://jinepravo.blogspot.com/2007/11/prvn-sla-mezinrodnch-smluv-o-lidskch.html>)

Doporučená literatura:

- 1) MLSNA, PETR: Ústavní aspekty zastupování ČR navenek prezidentem republiky, in: ŠIMÍČEK, V. (ed.): Postavení prezidenta v ústavním systému České republiky, Brno: Masarykova univerzita, 2008.
- 2) KYSELA, J., KÜHN, Z.: Aplikace mezinárodního práva po přijetí tzv. euronovely Ústavy ČR. Právní rozhledy, č. 7/2002
- 3) Rozsudek NSS ze dne 11. 7. 2007, č. j. 6 As 55/2006 – 96, publikovaný pod č. 1351/2007 Sb. NSS; rozsudek NSS ze dne 31. 7. 2006, č. j. A 2/2003 – 73, publikovaný pod č. 1469/2008 Sb. NSS; nálezy ÚS ze dne 22. 9. 2004, sp. zn. I. ÚS 429/01 a ze dne 28. 11. 2003, sp. zn. II. ÚS 254/01; usnesení ÚS ze dne 4. 3. 2004, sp. zn. Pl. ÚS 1/04.